



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis
Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et
Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Legatis, De Successionibus Ab Intestato, De Renvnciationibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XVI. Romana, seu Iannuen. renunciatonis. An, & quando valeat, &
obligatoria sit renunciatio futuris successionebus viventium, seu pactum de
non succedendo ad materiam text. in l. fin. Cod. de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74076](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74076)

Ad id autem cuperem, ut reflecterent magna, supremaque tribunalia, quæ iudicibus inferioribus iudicandi normam præbent, reflectendo etiam ad frequenter infirmam legalem historiam de qua præsertim *sub tit. de servit. dist. 1.* quod scilicet legum civilium usum habemus, non ex imperiali auctoritate Justiniani, quæ ad id nos cogat, unde propterea intrare valeat propositio, quod lex quamvis dura, servanda sit, sed illum habemus, quia populi, eas tanquam rationabiles, ac benè, prudenterque ordinatas, receperunt, ideoque ad limites rationis practicari debent, non autem cum huiusmodi rigoribus, qui humane rationi, atque communi usui nimium adversi sunt; istaque est ratio, ob quam aliarum scientiarum professores, illi præsertim morales philosophiæ, hanc legalem, adeo abhorrent facultatem, canque dicunt Reipublicæ potius perniciosam quodque Mundum involverit; mali enim effectus huiusmodi, non resultant à legibus, quæ sanctæ sunt, ac rationabiles, sed ab earum mala intelligentia, & à praxi, seu à verè damnabili, ac nauseativo pragmatico usui doctrinarum ad litteram, ac more collectorio, uno alterum transcribente absque aliquo discursu.

ROMANA.
SEV
IANNUEN.
RENVNCIATIONIS
PRO
HIERONYMO PANESIO
CUM
LVCA, & IO. PAVLO ETIAM
DE PANESIIS

Disc. pro veritate in congressu.

An, & quando valeat, & obligatoria sit renuntiatio futuris successionebus viventium, seu pactum de non succedendo ad materiam *tex. in l. fin. Cod. de pact. & in l. pactum quod dotali Cod. de pact. convent.*

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Ad materiam pacti de successione viventis, & an prohibitio manet etiam à jure canonico.
- 3 De eodem ut prohibitio sit etiam de jure canonico, & de distinctione inter pactum affirmativum, & negativum.
- 4 De consensu ejus, de cuius successione agitur.
- 5 De voto auctoris in casu.
- 6 De Statuto Lanæ eximente testamentum à quærela inofficiosi.
- 7 Quod sit error cum generalitatibus procedere in questione de qua numer. 2. & 3.
- 8 De pacto super successione ipsiusmet paciscentis, assecurando ejus successione ad favorem alicujus, an sit nullum, vel revocabile.
- 9 De eodem, & quare dispositio legis civilis, hodie non debeat attendi.
- 10 Expenditur ratio voti captanda mortis.

- 11 De altera ratione adimendi liberam facultatem testandi.
- 12 Et de altera conclusione, quod pactis hereditas dari non potest.
- 13 De pacto hereditatis viventis factio per speratum successorem ad favorem tertii.
- 14 De distinctione, an sit pactum generale, vel speciale.
- 15 De renuntiatione facta ad solum effectum libertatis disponendi.
- 16 Qualis esset casus presentis controversia, in qua renuntiatio esset valida.

DISC. XVI.



Iannes Baptista Panesius, instituto Hieronymo uno ex ejus filiis, in quibusdam bonis, conditionem præscripsit, ut ipse renunciare deberet successioni in bonis Hieronymæ matris, & uxoris respectivè, prout sequuta morte testatoris, volens Hieronymus obtinere disposita ad ejus favorem, in dicti præcepti executionem renuntiationem fecit, dictaque Hieronyma eo præterito, hæredes instituit Lucam, & Jo. Paulum alios filios, quos idem pater instituerat; Sequuta verò dictæ testatrix morte, Hieronymus, qui in Urbe moram trahebat, dissimulatis renuntiatione, ac testamento, curavit se declarari heredem ab intestato pro tertia parte, atque pro eadem virili in ejus faciem describi quædam loca montium hereditaria, supervenientes autem dicti ejus fratres hæredes instituti, iudicium desuper introduxerunt coram Theaurario, à quo prodiit sententia eis favorabilis, unde Hieronimus per appellationem causam introduxit in Camera, incertum tamen est, an ulteriorem prosecutionem habuerit.

In congressu autem Advocatorum, qui ex laudabili stylo desuper habitus fuit, ad effectum consulendi, an expediret appellationem prosequi, ac etiam, super prosecutionis directione; aliqui, ingeniosi quidem, ac elaborati juvenes, multa deducebant ad materiam textus in *l. fin. Cod. de pact. & l. pactum quod dotali Cod. de pact. convent.* in proposito renuntiationis, vel pacti de hereditate certæ personæ adhuc viventis, sine ejus expresso consensu, examinando, an iste deberet esse expressus, vel sufficit tacitus, ac implicitus, & qualis scientia ad hunc effectum desideretur; assumendo etiam questionem, an hæc prohibitio resultet solum à jure civili (in quo casu juramentum eam tolleret,) vel etiam à jure canonico, quod juramentum etià infringat.

Atque hinc resultat altera distinctio, quam alii faciunt, inter pactum affirmativum, & pactum negativum, quasi quod prima species, juris canonici quoque prohibitionem habeat, ideoque juramentum non operetur; secus autem altera, cuius tamen contrarium alii magis communiter tenent, ut scilicet indistinctè prohibitio, de utroque jure procedat, quoniam pactum negativum ex parte renunciantis, impletè, sive in consequentiam sub se includit affirmativum ex parte recipientis, ex his quæ firmant DD. quos pro consueto nimium elaborato, (quamvis non multum felici) stylo, colligit ad ad hanc materiam *Castill. lib. 3. contr. cap. 9. & habetur per Rotam decis. 33. par. 6. rec. & decis. 166. par. 9. repetit. apud Bich. decis. 119. & per Add. ad Buratt. decis. 894.* Nimium in specie magnificando, pro currenti moderna ineptia, doctrinam *Surd. conf. 420. num. 21.* tanquam individualem in terminis præcis

renun-

11 Quo verò ad aliam rationem adimendi sibi facultatem testandi, ut eodem *disc. 141. de fideic.* advertitur, non videtur subesse ratio, cur favore Ecclesie, vel piæ causæ id fieri possit, & cur jurisjurandi religioni eadem virtus, vel operatio tribuenda non sit, quoniam si ista facultas competeret de jure naturali, & taliter, quod neque volentes, possint homines ea se privare, sequeretur quod lex positiva illi derogare non potuisset, neque intestabiles reddere filios familias, servos, ac monachos, & alios, minusque reddere intestatos eos, qui certas solemnitates, vel formam non servarent; merito autem lex positiva id facere potuit, eò quia verius est, ut hæc testandi facultas proveniat à mera benignitate juris positivi favore testantium, qui illi renunciare possunt.

Magisque à jure positivo merè civili, manat altera ratio, quod hæreditas pactis dari non potest, & consequenter fortius juramentum hujus legis obfasculum tollere debet, solum etenim hujusmodi pacta eodem modo, quo donationes universales testandi facultatem adimentes, ratione nimia imprudentiæ, seu prodigalitatis, aliquam redolere videntur suspicionem doli, vel circumventionis, aut imbecillis judicii, unde propterea ille resultat naturalis defectus, qui juramenti vim tollat, quasi quod inverisimilis dispositio sit. Ideoque ubi justum, ac probabile motivum accedat, ob quod illa successio, quæ ex ordine nature, vel ex motivo affectionis testato, vel intestato alicui destinata est, ita ex quodam ulu, vel ad majorem successoris utilitatem pro aliquo qualificato matrimonio faciendò, seu pro gradu, vel dignitatis affectuione, aut ex alio justo motivo sequeretur per pactum irrevocabile, præsertim juratum, tunc non videtur, quidnam id prohibeat; fortius verò, ubi id sequatur occasione firmandi cum alio conventionali fideicommissum recipiendum, juxta deducta *dicto disc. 141. de fideic.*

Alter casus est, ubi agatur de pacto, vel renunciatione hæreditatis tertii adhuc viventis, ad favorem alterius paciscentis, vel renunciarii, unde propterea tres personæ concurrant, nempe renuncians, renunciarius, & ille de cuius hæreditate, vel successione agitur, & tunc subdividitur inter renunciationem extintivam, quæ idem importat, ac pactum de non succedendo, & translativam, quæ supponit successione delationem, & acquisitionem in renunciario, in quo substantiata remaneat, ejus tamen emolumentum, vel utilitas cedat ad commodum renunciarii, juxta distinctionem, de qua pluries in præcedentibus.

13 Primo etenim casu, sive in prima specie, ubi pactum fiat ad favorem ejus, cui de jure successio, remoto renunciantis obfasculo, in totum, vel pinguis debita sit, non videtur ad quid desiderari debeat, (ut aliqui credunt,) expressus consensus ejus, de cuius successione agitur, cum in istius libertate repositum sit, tale pactum eludere, utpote intelligendū, ac operativum in casu intestatæ successione, non autem in casu testamenti, ex quo renuncians recipere non prohibetur; multo verò magis, ubi hoc pactum de non succedendo, saperet speciem malignitatis, ut renuncians inhabiletur absque utilitate renunciarii, vel alterius in cuius gratiam ipse de hoc pacto sollicitus fuit; atque tunc intrat ratio hujus pacti improbativa adimendi, tertio testandi libertatem; illumque casum percipiunt ea, quæ tam longa & involuta serie deducuntur per *Castil. dicto lib. 3. cap. 9.* ubi ad satiætam cumulantur alii de materia agentes, ac etiam agitur per *Rosã d. dec. 3. p. 6. & 166. par. 9. aliàs dec. 119. Bichii Card. de Luca Pars III. de Renunciat.*

In altera verò specie renunciationis translative, non intrat dicta ratio impediendi libertatem testandi, quoniam, posita testamentaria dispositione ad renunciantis favorem, iste succedere dicitur, atque dispositio effectum fortiori, dum successio substantiata remanet in renunciario, quem sicuti nulla lex, vel ratio prohibet, obtentam successionem alteri cedere ad terminos textus in *l. 1. & tot. tit. ff. & Cod. de hered. vel act. vendit.* ita neque prohibet cedere præventivè spem, sive spei emolumentum ad terminos textus in *l. spem Cod. de donat.* de quibus supra *disc. 6.* & in aliis pluries.

Bene tamen isto casu, quando agitur, de renunciatione hæreditatis, vel successione certæ, ac determinatæ personæ, intrat altera ratio voti captandæ mortis, quam ad materiam textus in *dicta l. fin. Cod. de pact.* ponderant DD. relati per *Castil.* & alios ubi supra, ideoque adhibetur distinctio pluries in præcedentibus insinuata, præsertim *disc. 13.* inter renunciationem generalem successionebus, ex inajorum morte speratis, & ubi de illa certæ ac determinatæ personæ agatur.

Verum pariter erroneum videtur, ita simpliciter ac indefinitè hujusmodi distinctionem attendere, illam cuicumque casui applicando, quoniam pariter recipienda venit cum eadem distinctione, de qua supra in primo casu, an scilicet renunciatio justum habeat motivum ex parte utriusque, talesque contineat circumstantias, ut dicta ratio non congruat, vel è conversò, si etenim omninò extraneus, studio ita captandi alienas hæreditates, ac successiones, futurum verisimiliter speratum successorem alicujus, ad id inducat, & tunc merito pro actus improbatione respondendum est; tum ob dictam rationem voti captandæ mortis, tum etiam quia est res mali exempli magnam redolens seductionis, vel confusionis, vel alterius doli, & fraudis suspicionem, ideoque permittenda non est potius ex præsumendo defectu naturali, qui juramentum quoque inefficax reddit, quam ex subtilitatibus juris civilis; secus autem è conversò ubi ex justo ac rationabili motivo id sequatur: ad favorem personæ, in qua dicta ratio voti captandæ mortis non intrat.

Ponamus enim quod pater, pinguis, ac ultrà propriam obligationem, carnaliter, vel spiritualiter dotando, & collocando filiam, reportet ab ista translativam renunciationem futuræ speratæ hæreditatis eius uxoris, ac matris respectivè, non videtur quamam lex, vel ratio id prohibeat, cum præsumendum non sit, quod vir uxorem occidere velit, ut ejus successione ita obtineat, quoniam eadem præsumptio (ut supra insinuatum est) admittenda veniret etiam in filiis, ut occiderent matrem, cuius necessariam successione lex municipalis eis defert sive improbandæ essent omnes donationes universales bonorum, ac jurium præsentium, & futurorum, quæ alicui fierent cum usufructus reservatione, quæ actum à nullitate præservat, nam ita in donatario intraret eadem ratio captandæ mortis, quæ pariter intraret in omnibus filiis in successionebus necessariis, quæ ex fideicommissò, vel majoratu, sive ex feudali investitura pacti & providentiæ debentur; Igitur manifesta ineptia videtur cum hujusmodi generalitatibus procedere, cum id intelligendum veniat, ad limites potius dictæ alterius rationis, & fraudis, & illicitæ captationis alienarum hæreditatum viventium, ab imprudentibus

adoleſcentibus, vel à puellis, adinſtar prohibitionis Macedoniani, ſive adinſtar diſpoſitionis textus in l. per diverſas, & l. ab Anaſtaſio Cod. mandati &c.

Quamvis autem præmiſſa omnia extranea eſſent à caſu controverſiæ, qui verè diverſus eſt ut infra; attamen congruum cenſui, in diſcurſu deſuper edito, (citra evagationem, à meo ſtylo, ac genio nimium abhorritam) ea recensere, ad tollenda æquivoca, dum Alti, ingenioli quidem, ac elaborati; in eorum diſcurſibus, ſtudento cum moderno inſpido pragmatico ſtylo, totam eruditionem conſtituere in inani chartarum repletionem, cum allegationum copia, deducebant auctoritates ac deciſiones quæ dictos diverſos caſus, vel terminos percutiunt undè propterea tot frequentia reſultant, in hac facultate intolerabilia æquivoca.

Proprius igitur, atque præciſus controverſiæ caſus eſt, ubi per illum, cui ex legis diſpoſitione aliqua neceſſaria ſucceſſio debita ſit, renunciatio fiat illi, de cujus ſucceſſione agitur, ad effectum, ut tanquam per remotionem obſtaculi, vel neceſſitatis à lege inductæ, ille acquirat diſponendi libertatem de omnibus, juxta caſum illius renunciantis, quam filius agnoſcens ſe moriturum, à matre reportavit, ne ob legitimam ei debitam in proprietate, eius hæreditas diminutionem, vel ſciſſuram patiatur, de quo apud O. thob. deciſ. 182. & dec. 23. par. 11. rec. & de quo caſu habetur ſub tit. de teſtam. diſc. 43. Sive juxta illum, de quo in celebri Signina caſtrorum deciſ. 12. 292. 320. & 323. par. 6. recent. quod ſcilicet hæres gravatus reſtituere hæreditatem, vel bona alteri, renunciacionem ab iſto huic futura ſperata ſucceſſioni per eius mortem obtinere ſtudit, ut ita honorum libertatem acquireret, ut advertitur ſupra diſc. 6. & in aliis pluries, tunc etenim id nihil prohibet, ut in his terminis renunciacionis, quæ per parentes à filiabus procurantur occasione earum dotationis, ac etiam à filiis masculis occasione ingreſſus in Religionem, pluries in præcedentibus inſinuat, juxta conſ. 39. & 40. Apont. lib. 1. Gregor. dec. 85. & admittitur in deciſ. 346. Dunozeſti reper. deciſ. 543. par. 5. rec. & in aliis.

Et hic erat caſus, quod ſcilicet, providus pater, communicato conſilio cum uxore, ac matre reſpectivè, agnoſcendo unius ex filiis profulam naturam, ut utrumque paternum, ac maternum aſſem à ſciſſura, & diſſipatione præſervaret, ad commodum aliorum filiorum, quos magis prudentes reputabat, timeret autem ne poſt ejus mortem, iſte filius, de quo ſuſpicabatur habebat, matrem induceret ad moriendum ab inteſtato, ſive aliàs ad ejus favorem diſponendum, ita occurrere voluit, dictum filium congruè providendo ſub hac lege, cujus intuitu ei reliquerat plus quam de bonis propriis ex neceſſitate ratione legitime debitum eſſet, undè propterea ita in illo exceſſu obtinuit, de præſenti pretium incertæ ſpei maternæ ſucceſſionis, & conſequenter non debebat utrumque obtinere; ſolaque difficultas cadere potuiſſet quando ipſa mater, iſta renunciacione non obſtante, eundem filium hæredem inſtituiſſet, ſeu aliàs ipſius favore diſpoſuiſſet; ſed cum diſc. renunciacioni innixa diſpoſuerit juxta finem à viro deſideratum, ita explicite conſtabat de ejus conſenſu, quodque totum geſtum eſſet de mutuo conſilio, Ideoque edocemur, quam erroneum ſit in hac materia, cum ſolis generalitatibus procedere.

ROMANA RENVNCIATIONIS

SEU
BONORVM
PRO
VRBANO ET MARIO
DE MILLINIS
CUM
IO. CELSO FRATRE.

Casus decifus per Rotam pro Urbano & Mario, poſtea concordanti.

An, & quando renunciatio facta occasione ingreſſus in Religionem, vel Monasterium, reſolvatur, ſeu aliàs ceſſet per mutationem ſtatus renunciantis, quatenus nempè ad ſæculum redeat, ſive ad Episcopatum, vel ad aliam dignitatem aſſumatur, aut ad aliam Religionem, vel Monasterium tranſeat.

SVM MARIVM.

- 1 Facti ſeries.
- 2 Reſolutio cauſæ.
- 3 Quod ſint diſtinguendi caſus.
- 4 De reſolutione renunciacionis ob egreſſum à Religionem ex militate profeſſionis.
- 5 De alio caſu reſolutionis ob egreſſum puella à conſervatorio.
- 6 De egreſſu à Religionem Societatis 1eſu, vel ſimilium.
- 7 De eodem, & quid operetur quartum vocem.
- 8 De egreſſu ob incorrigibilitatem.
- 9 De tranſitu de una Religionem ad aliam, vel de uno Monasterio ad alterum.
- 10 De egreſſu occasione Episcopatus, vel alterius dignitatis.
- 11 De eodem, & de indulto reſtanti Episcoporum.
- 12 De egreſſu ob ſuppreſſionem Religionem.
- 13 Quid ubi profeſſus in Religionem ſuppreſſa, prius profeſſus eſſet in altera Religionem.
- 14 De eadem concluſione, de qua num. 10. & ſeqq.
- 15 An reſolutio placeat necne.
- 16 Diſtinguitur plures caſus, vel ſpecies bonorum ante, vel poſt egreſſum à Religionem.
- 17 Gratia Principis intelligenda eſt ſine præjudicio tertij.
- 18 Religioſus factus Episcopus, an ſuccedat in ſeulo.
- 19 Quod quandoque reſolutiones procedant ex regulis prudentialibus.
- 20 Ponderantur facti circumſtantie, ob quas renunciacione non debeat obſtare.
- 21 Quare cum deciſionibus & doctrinis generalibus in omni caſu procedendum non ſit.

DISC. XVII.



Elſus, adhuc in ſæculo exiſtens, ob jam factam deliberationem aſſumendi ſtatum regularem in Religionem Clericorum Regularium Minorum, amplam conſuetam renunciacionem fecit, ad favorem Urbani, & Maris, aliorumque fratrum; cum autem caſus jam pro-